
PREDGOVOR

COBISS3 je naziv za novu generaciju programske opreme koja je razvijena na osnovu objektne tehnologije. Dodatak dosadašnjem nazivu simbolizuje treću generaciju programske opreme koju je IZUM razvio za potrebe funkcionisanja sistema COBISS. Prva generacija programske opreme nosila je naziv ATLASS, za tom je generacijom usledila programska oprema sa istim nazivom kao i sistem COBISS, a najnovija generacija je COBISS3.

S novom koncepcijom, zasnovanom na objektnoj tehnologiji, u proces razvoja programske opreme uključena su nova oruđa za objektnu analizu, planiranje, izvođenje i upravljanje konfiguracijama.

Jedna od arhitektonskih karakteristika programske opreme COBISS3 jeste njena troslojna koncepcija: korisnički interfejs, poslovna logika i baza podataka. Sva tri sloja povezuje objektni model RMI (*Remote Method Invocation* – RMI), a u sloju baze podataka koristi se ObjectStore.

Programska oprema COBISS3 razvijena je u javi koja nije samo programski jezik, jer omogućuje funkcionisanje aplikacije na različitim platformama:

- korisnički interfejs (Windows 98/ME/2000/XP),
- poslovna logika (Windows 2000/XP, Linux),
- baza podataka (Windows 2000/XP, Linux).

Programska oprema COBISS3, V4.0 sadrži sedam segmenata:

- COBISS3/Nabavka,
- COBISS3/Serijske publikacije,
- COBISS3/Fond,
- COBISS3/Pozajmica
- COBISS3/Međubiblioteka pozajmica,
- COBISS3/Ispisi,
- COBISS3/Upravljanje aplikacijama.

COBISS3/Nabavka omogućuje bibliotekama automatizaciju sledećih postupaka nabavke monografskih publikacija: kupovina građe koja uključuje izbor za naručivanje građe, naručivanje građe, pretplatu naručene građe, prijem naručene građe i plaćanje primljene građe; prijem građe razmenom i slanje građe za razmenu; prijem obaveznog primerka, poklona i evidentiranje drugih

načina prijema građe; reklamiranje neprispjele građe, prispjele građe, primljenog dokumenta za plaćanje avansa i primljenog računa; održavanje podataka o partnerima i kontima te podešavanje numeratora.

COBISS3/Serijske publikacije je segment koji omogućuje automatizaciju sledećih postupaka nabavke serijskih publikacija: kupovina publikacija koja uključuje izbor za naručivanje publikacija, naručivanje publikacija, otkazivanje narudžbine, pretplatu i plaćanje publikacija; prijem publikacija razmenom, obaveznog primerka i poklona te druge načine prijema; održavanje podataka o modelima izlaženja te izvođenje kontrole dotoka; reklamiranje svezaka koje nedostaju, primljenog dokumenta za plaćanje avansa i primljenog računa; održavanje podataka o partnerima i kontima te podešavanje numeratora.

COBISS3/Fond uključuje sledeće postupke: dodavanje polja 996/997 i 998 te unos i menjanje podataka u tim poljima, kopiranje podataka u polja 996/997, menjanje statusa u više polja 996/997 u zapisu, menjanje podataka u poljima 996/997 preko inventarskih brojeva ili brojeva za pozajmicu, sortiranje polja 996/997 u zapisu, ispis nalepnica, inventarisanje monografskih publikacija, otpis primeraka monografskih publikacija koje nedostaju posle inventara. Prilikom vođenja fonda serijskih publikacija moguće je inventarisanje serijskih publikacija, priprema i uređivanje modela izlaženja, beleženje dotoka publikacija na osnovu modela izlaženja, podrška u postupcima povezivanja i razvezivanja svezaka te otpis svezaka i godišta serijskih publikacija. Uključuje i sledeće postupke: kreiranje dodatnih lokalnih zapisa, prenos polja 996/997 iz jednog bibliografskog zapisa u drugi, prikaz zapisa u formatu COMARC, pregled stanja primeraka u pozajmici, ispis spiska prinova te podešavanje numeratora za dodavanje inventarskih brojeva, tekućih brojeva u signaturi i brojeva za pozajmicu.

COBISS3/Pozajmica omogućuje sledeće postupke: upis i promenu podataka o članovima, brisanje podataka o članu promenu broja članske karte, ispis nalepnice za člansku kartu, pozajmicu građe van biblioteke, produženje roka pozajmice, promenu datuma isteka, vraćanje građe s mogućnošću izbora člana ili bez te mogućnosti te ispis zaduženja za člana. Za serijske publikacije mogu se odrediti stalne rezervacije i evidentirati cirkulacija pojedinih svezaka serijskih publikacija. Kod pojedinih primeraka građe, za potrebe pozajmice omogućen je upis napomene o primerku, a kod pozajmljene građe i upis privremene napomene. U lokalnom katalogu može se potražiti građa ili pojedini primerci, mogu se pogledati bibliografski podaci i podaci o stanju fonda te se može dobiti informacija o tome kome je građa pozajmljena, ako nije slobodna. Podaci o upisanim članovima mogu se pretraživati prema različitim kriterijumima i zatim se, u obliku spiska, ispisati i na štampaču. Bibliotekama je omogućeno postavljanje vremenskih parametara pozajmice, načina pozajmice za primerke sa ograničenim dostupom, menjanje kalendara radnog vremena biblioteke i menjanje parametara za elektronsko obaveštavanje članova.

COBISS3/Međubibliotečka pozajmica uključuje sledeće postupke: evidentiranje zahteva naručioca, naručivanje građe od dobavljača ili u magacinu, evidentiranje prijema građe od dobavljača ili iz magacina, dobavljanje građe naručiocu, vraćanje građe naručioca i vraćanje građe dobavljaču ili u magacin. Uključuje i pripremu i ispostavljanje računa za pravna lica – partnere koji se pojavljuju kao naručioci ili platiše obavljenih

usluga, pripremu obaveštenja za naručioce i dobavljače, održavanje podataka o partnerima i cenovniku te podešavanje numeratora.

COBISS3/Ispisi je segment koji omogućuje oblikovanje različitih vrsta ispisa, kao što su različiti obrasci, poslovni akti, statistike itd. Ispisi se pripremaju na osnovu podataka iz svih segmenata programske opreme COBISS3.

Pripremljene ispise možemo poslati na štampač ili elektronskom poštom.

Tipske ispise za pojedine segmente oblikujemo u IZUM-u.

COBISS3/Upravljanje aplikacijama je segment koji bibliotekama omogućuje samostalno upravljanje lokalnim aplikacijama. Verzija 4.0 omogućuje održavanje podataka o domaćoj biblioteci i partnerima, o zaposlenima i njihovim korisničkim imenima i šiframa te definisanje grupa korisnika programske opreme COBISS3.

Priručnik uključuje sve dosadašnje dopune od izdanja prve verzije štampanog priručnika do danas. Sadržaj je usklađen s funkcionisanjem trenutno važeće verzije programske opreme do opoziva ili do objave nove elektronske verzije priručnika. Sadržaj priručnika je pohranjen i dostupan na portalu **Obrazovanje** izborom opcije *E-priručnici*, a neposredan pristup sadržaju na portalu moguće je i iz menija Pomoć u programskoj opremi COBISS3.

U cilju lakšeg razumevanja programske opreme, u priručnik Osnovna uputstva COBISS3 dodat je rečnik s definicijama upotrebljenih izraza.

Primeri, koji su dati u uputstvima, većinom su izmišljeni, a zbog dopunjavanja programske opreme, mogu se menjati.

Informacije i pomoć možete dobiti u sedištu nacionalnog COBISS centra koji je odgovoran za sistem COBISS u vašoj državi (podatke o kontaktima objavljeni su na poslednjoj strani priručnika).